



Het Zwarte Gat (foto Jaap de Vries)

U gaat wandelen in een paar vergeten stukken van het Schotterveld, het voormalige veengebied ten zuidoosten van Zuidwolde. Een kleine honderd jaar geleden werd hier ter weerszijden van het veenloopje de Egge het veen ontgonnen. Hier en daar op het Schotterveld sloeg men bij het ontginnen een smalle strook over omdat de grond ter plekke te nat was om als aardappelland te dienen. Of omdat er een pad over het veld liep dat niet gemist kon worden. Zulke langgerekte stroken heten slagen. Het noordelijke gedeelte van het terrein heet dan ook De Slagen. Onze wandeling brengt ons over het zuidelijke gedeelte van het Schotterveld rond een veenplas met de intrigerende naam Het Zwarte Gat.

lengte route 5 km.

startpunt op de weg Hoogeveen/Ommen afslag Alteveer-Kerkenveld nemen. Ga richting Alteveer en neem de eerste weg rechts (De Egge). Deze weg volgt u tot het einde van verharding. Dan neemt u het zandpad linksaf om ter hoogte van het wildrooster bij de toegang van Het Zwarte Gat te parkeren.

gps-coördinaten startpunt
N 52° 39' 19" / O 06° 27' 15"

openbaar vervoer buslijn Hoogeveen-Ommen, bij halte boerderij Ekelenhoeve in Zuidwolde uitstappen. Ten zuiden van de halte linksaf en dan 2 km naar startpunt. Zie www.9292ov.nl of bel (0900) 9292.

honden zijn niet toegestaan vanwege het vee.

begaanbaarheid paden redelijk te belopen.

Onderweg gaat u met eigen ogen zien hoe Stichting Het Drentse Landschap haar best doet voor de natuur en voor het Drentse cultureel erfgoed.

Natuur en erfgoed zijn ook úw aandacht meer dan waard! Steun ons... Dat kan op verschillende manieren. Kijk voor meer informatie op www.drentslandschap.nl.

We hebben elkaar hard nodig de komende tijd!

Het Drentse Landschap



© Stichting Het Drentse Landschap (augustus 2012)

Kloosterstraat 5, 9401 KD Assen • Postbus 83, 9400 AB Assen
(0592) 31 35 52 • info@drentslandschap.nl • www.drentslandschap.nl
www.facebook.com/drentslandschap



ROUTEBESCHRIJVING

- 1** Ga via het wildrooster het terrein op en volg het paadje dat u over een aantal zandkoppen naar Het Zwarte Gat brengt.
- 2** Bij Het Zwarte Gat aangekomen gaat u rechtsaf. U loopt tegen de wijzers van de klok in om de plas heen.
- 3** Als u de plas ongeveer driekwart rond bent, neemt u vóór de laatste twee bomen het 'hazenpaadje' rechtsaf. Het pad volgt min of meer de grens van hoog en laag. Vervolgens krijgt u de bosrand rechts van u. Blijf doorlopen naar het raster.
- 4** In de bosrand helpt een opstapje u over het prikkeldraad. U gaat hier rechtsaf over het schouwpad van de Vogelzangsche Wijk.
- 5** Na een paar honderd meter vervolgt u via een dam uw weg aan de overkant van de Vogelzangsche Wijk.
- 6** Zodra u bij de bosstrook komt, neemt u het steile paadje omhoog het bosje in. U volgt het natuurlijke pad door het bosperceel. Na de versmalling van het perceel ligt rechts een veldkei waarop een kruis en de letters MK te zien zijn.
- 7** Als u aan het eind van het bospad komt, gaat u linksaf het zandpad op.
- 8** Zodra u bij het volgende bosje komt, neemt u daar linksaf het pad terug naar de Vogelzangsche Wijk. Bij de wijk aangekomen gaat u rechtsaf.
- 9** Via de dam gaat u naar de overkant. Het pad brengt u terug naar het startpunt.

Voor de laatste nieuwtjes, activiteiten en aanbiedingen volg ons op Facebook: www.facebook.com/drentslandschap



Ontdek onbekend Drenthe met de Knapzakroutes!

Maak kennis met ruim 60 wandelingen door het onbekende Drenthe. De Knapzakroutes zijn zorgvuldig samengesteld met oog voor natuur en cultuur. Voor informatie en bestellen kunt u terecht in onze webwinkel: www.drentslandschap.nl/winkel.

Achtergrondinformatie over het gebied

Schotse hooglanders (punt 1 in de route)

Het reliëfrijke gebied rond Het Zwarte Gat wordt begraasd door een kleine groep Schotse hooglanders. Runderen zijn veel minder kieskeurig dan schapen die het liefst overal een beetje snoepen. Runderen eten gewoon wat ze voor de voeten komt. Runderbegrazing zorgt voor een parkachtig landschap en dat is hier rond Het Zwarte Gat goed te zien: prachtige solitaire eiken die de kans hebben gekregen om zich te ontwikkelen in een kortgehouden heidellandschap.

Weggewaide bodem of pingoruïne? (punt 2)

Het paadje rond de plas is in de loop van de jaren op natuurlijke wijze aangelegd en begaanbaar gehouden door de runderen, reeën, konijnen, dassen en wandelaars die u zijn voorgegaan. Als u even een zijpaadje inslaat, ziet u het verschil tussen het glooiende gebied rond Het Zwarte Gat en het geëgaliseerde bouwland eromheen. De ondoordringbare leembodem en de heuveltjes zorgen ervoor dat hier altijd water in staat, hoe droog het ook is. Over de oorsprong van Het Zwarte Gat zijn de geleerden het overigens niet eens. Sommigen denken dat het een pingoruïne uit de laatste ijstijd is. Pingo's ontstonden toen grondwater aan de oppervlakte bevroor en tot ijsheuvels uitgroeide. De aarde werd door het ijs opzij geduwd, zodat er na het smelten van het ijs een kuil overbleef met een hogere rand.

Anderen denken dat Het Zwarte Gat een tot op het keileem uitgestoven laagte in het Schotterveld geweest moet zijn. Opmerkelijk zijn de diepte van het water - meteen al aan de oever en de donkere kleur die de plas zijn naam gegeven heeft.

Als u in de lente even blijft staan, hoort u beslist het kwetterende gezang van de boompieper in de begroeiing langs de walkant. Bij zomerdag zweven de prachtigste libellen boven het inktzwarte water. Van de meer dan tien libellensoorten die hier voorkomen, is de Noordse witsnuitlibel de meeste bijzondere.



Rode heidelibelle (foto Henny Leijters)

Vogelzangsche Wijk (punt 4)

Rond de vorige eeuwwisseling heeft men vanuit de Vogelzangsche Wijk de vervening en ontginning van het Schotterveld ter hand genomen.

Deze wijk heeft de oude afwateringsfunctie van de Egge vrijwel geheel overgenomen. De Egge lag aan de andere kant van Het Zwarte Gat, ongeveer ter hoogte van de weg langs de boerderijen waar u op weg naar het startpunt langs gekomen bent. Eens was de stroom een belangrijk zijtak in de bovenloop van de Reest. Het Drentse Landschap probeert bij de herinrichting het oude Egge-systeem waar mogelijk terug te krijgen. Het lijkt erop dat dit hier op het Schotterveld uiteindelijk ook weer zal lukken. Het gebied rond de heuveltjes van Het Zwarte Gat zal in de toekomst weer het karakter van een natte laagte krijgen. Dit betekent onder andere dat de Vogelzangsche Wijk een deel van zijn afvoerfunctie kwijtraakt en dus minder prominent in het landschap aanwezig zal zijn dan nu nog het geval is.



Het Zwarte Gat in vogelvlucht (foto Geert de Vries)

Remmelt op het verkeerde pad (punt 6)

U komt nu een verrassend stukje bos binnen, een eeuw geleden hooguit een beetje oppervlakkig verveend. De aanwezigheid van adelaarsvarens bewijst dat we in een veengebied zijn. Hoogveen dat door de natuur is ingericht tot een gaaf eiken-berkenbos. Dat deze slag destijds niet ontgonnen werd, had alles te maken met het pad dat hier dwars over het veld vanaf Schottershuizen aan de zuidkant van Zuidwolde richting Dedemsvaart liep. Op deze plaats kwam dienstbode Mina Koes op 30 mei 1881 veenarbeider Remmelt van der Hulst tegen. Remmelt zwierf wat rond nadat hij zijn roes had uitgeslagen in het Hoogeveense politiebureau. Beiden kenden elkaar, ze hadden bij dezelfde boer gewerkt. Remmelt vroeg Mina om geld. Zij weigerde waarop hij Mina dood sloeg en er vandoor ging haar 34 stuivers, kousen en schoenen en de gouden knopjes van haar oorijzer. Remmelt kreeg 25 jaar cel.

Kleine biotopen (punt 7)

Ongemerkt zijn veel van dit soort oude zandwegen uit Drenthe verdwenen: weggepoetst bij ruilverkavelingen of simpelweg verhard ten behoeve van het moderne landbouwbedrijf. Met de oude paden zijn ook hun natuurlijke kronkeltjes, gaten en bulten verloren gegaan en zijn al die prachtige plantensoorten verdwenen die van deze kleine biotopen houden.

De sloot rechts van het pad illustreert hoezeer het waterhuishoudingssysteem in het landschap ingrijpt: een heel brede sloot door een relatief hoog gedeelte van het veld met gevolg dat de sloot een groot deel van de tijd droog staat.

Moerasbos (punt 9)

Over de dam links ziet u het vrijwel ontoegankelijke moerasbos achter Het Zwarte Gat. Als het hele gebied rond de heuveltjes van Het Zwarte Gat een stuk natter is, zullen dit soort moerasbossen de kans grijpen de lagere delen van het Schotterveld te bedekken.

Het Lied van Mina Koes

*Hoort vrienden, wat er is geschied
Al in het Schotterveld van Drenthe,
Een jonge maagd, die het leven liet
Dat u dat diep in 't harte prente.
Een jonge dochter, schoon en fris,
In dienst was in 't gehucht Zuidwolde,
Die zondagsmorgens zeer gewis
Uit ging en naar haar ouders wolde.
Maar midden in dat ruwe veld,
Ontmoette zij iemand, die haar kende,
Och neen, zij had het niet voorspeld,
Dat die het oog op haar leven wende.
Hij sprak haar aan: geef mij uw geld,
Want daarom ben ik zeer verlegen;
Ik ben hierop ook zeer gesteld.
Maar Mina Koes had hierop tegen.
De snoodaard schreed nu naderbij,
Zijn drift begon nog meer te zwellen,
Hij greep haar toen stoutmoedig aan,
En wil haar nu ter aarde vellen.
Daar worst'len ze nu beiden saam,
Maar Mina Koes ging de moed verloren.
Ach, dat er nu toch hulpe kwam
Hij greep zijn mes en wil nu moorden.
Daar ligt zij nu in 't open veld,
Gewenteld in het bloed van moorden.
Mij dunkt, de moordenaar is ontsteld,
Dat hij die laatste gil altijd moet horen.
O, Rummelt, moordenaar Van der Hulst,
De daad is nu genoeg bewezen,
De dader zijt gij wel bewust,
Zo als een ieder in 't openbaar kan lezen.*

Op zoek naar een natuurlijk cadeautje?
Kijk eens op: www.drentslandschap.nl/winkel.



(foto H. Boudewijns)

Steen langs het pad

Op de kaart staan de letters MK op de plaats waar de boeren uit de buurt een steen langs het pad zetten ter nagedachtenis van Mina Koes en ter waarschuwing voor de gevaren van het vrije veld.

Op de foto poseert Jan Beekelaar op de plaats waar zijn familieleden op die fatale zondag in mei 1881 het ontzielde lichaam vonden.

Rondtrekkende straatzangers zongen nog vele jaren daarna Het lied van Mina Koes op kermissen en jaarmarkten.

Tegenwoordig wordt de plek gemarkeerd door een informatiepaneel van Het Drentse Landschap.

Op vakantie bij Het Drentse Landschap?

Het Drentse Landschap heeft een aantal prachtig gelegen vakantiewoningen in of vlakbij natuurgebieden.
Het zijn zéér bijzondere woningen die herinneren aan het Drenthe van weleer.
Naast rust, ruimte en privacy vindt u er alle gemakken die u van een vakantiewoning mag verwachten.
Wilt u meer weten?
Kijk op www.drentslandschap.nl/logies.nl of bel tijdens kantooruren (0592) 30 41 39.

